HELYI KIADÁSOK

HELYI (MEGSZÁLLÁSI) KIADÁSOK, MAGÁNPOSTÁK GYŰJTŐINEK
SZAKCSOPORTJA

IX. évfolyam 1. (16.) szám 2010. február

Készítette: FILEP LÁSZLÓ

EZ IS MEGSZÁLLÁS!

Nyomtatvány-boríték a jászói postahivatalnak címezve, Szepsi postahivatala által visszaküldve: „Jászó község még megszállás alatt van” kézírásos, ’lebegősen’ felragasztott feljegyzéssel Budapestre, ott címnyomozás után visszakézbesítve.

Cikk a következő számban!

Újjáalakultunk!

A MABÉOSZ „VISNYA SÁNDOR” Hagyományos Gyűjtői Szakosztályának részeként, a 2010. január 7-i szakosztályi ülésen újjáalakult a *Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja*.

Az újjáalakuló ülésen részt vett ifjabb Filep László, Filep László, Horváth Lajos, Jakab Géza, Kardhordó Kálmán, Kostyál Ferenc, Láng József, Dr. Szigeti Lajos, Szücs Károly, Török László, Visnyovszki Gábor – rajtuk kívül már előzetesen jelezte részvételi szándékát Barabássy Miklós, Dr. Berke Imre, Dr. Bodor Mihály, Dalmadi Sándor, Fazekas Sándor, Király Tibor, Kocsis Viktória, Lakits Attila, Simonyi Gábor, Dr. Torma Zoltán, de akadályoztatásuk miatt sajnos személyesen nem tudtak megjelenni. Közülük Dr. Berke Imre, Dr. Bodor Mihály, Filep László, Király Tibor, Lakits Attila már az egykori szakcsoportnak is tagja volt.

Az újjáalakulás kimondása után mutatta be HORVÁTH LAJOS készülő Kárpátalja monográfiájának legújabb, hetedik füzetét: *Kárpát-ukrán tartományi postaszolgálat 1938-1939* címmel (ismertetés a 15-16. oldalon), illetve rögtönzött rövid előadást Kárpátaljáról.

A Hagyományos Szakosztály tagjai, akik rész vettek az újjáalakuló ülésen (balról jobbra): Zentai János, Visnyovszki Gábor (takarva), Kardhordó Kálmán, Dr. Szigeti Lajos, Jakab Géza, Török László, Dr. Rill Attila, Kostyál Ferenc, Láng József, Filep László, ifjabb Filep László, Horváth Lajos – természetesen nem lettek mindannyian a szakcsoport tagjai (fotó: Szücs Károly)

Szeretnénk, ha a szakcsoport tagjai minél több írással jelentkeznének, hogy azokkal megtöltenének legalább évnegyedenként egy-egy számot.

A szakcsoport a 2010. március 4-i ülésén választ vezetőséget.

-efel-

Csehszlovák megszállási bélyegek a Richard Stark-gyűjtemény budapesti árverésén *

Gyűjtői körökben mindig van egy kis szomorúság – és nagy várakozás, izgalom, és nagy-nagy kíváncsiság, amikor egy-egy híres gyűjtemény kerül kalapács alá! Nem volt ez másként sem a magyar származású amerikai gyűjtő, *Richard Stark* magyar gyűjteményének budapesti árverésén sem. Gyűjtői pályája során *Otto Schaffling* barátja hatására kezdett el használatlan klasszikus bélyegeket valamint tévnyomatokat gyűjteni – azonban legkedveltebb területe az oly mostohán kezelt, úgynevezett megszállási kiadások. Bár kiállításokon nem szerepelt, de a '*Society for Hungarian Philately*' az Amerikai Magyar Filatéliai Társaság tagjaként fejtette ki tevékenységét, valamint a *Scott* kiadványokban szaktanácsadóként működött közre.

Az árverési anyag az interneten már jó ideje fenn lévén, követhetők voltak az egyes tételekre beérkezett ajánlatok. A *Hotel Béke Radisson SAS* különtermében nagyszámú érdeklődő gyűlt össze, kezdéskor közel teli volt a terem, bár a megszállási rész vége felé közeledve szokás szerint erősen fogyásnak indult, de mindvégig gyakoriak voltak az erős licitek. Az árak vizsgálatakor ne feledkezzünk meg a fizetendő a 16 %-os jutalékról sem!

A Stark gyűjtemény katalógusának címlapján 6 bélyeg képe szerepelt, az árverezőház ezeket tartotta a legkiemelkedőbbeknek az anyagból, köztük egy „POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919" eltolódott felülnyomatú Magyar Posta 20 filléres használatlan bélyeg – de más csehszlovák bélyegek is voltak az anyagban, nézzük át ezek szereplését.

4646. tétel

4652. tétel

4673. tétel

4679. tétel

Gazdag volt a „POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ" anyag, 55 tétel került kalapács alá. Az árverési katalógus sorrendjében a legkiemelkedőbb tételek a következők voltak: 4645. tétel: 40 különféle bélyeg, Bodor vizsgálójelekkel. Kikiáltási ár: 10.000,-, eladási ár: 14.000,-. 4646. tétel: Turul 1 fillér, Bodor, Möbs és Stolow vizsgálójelekkel. Kikiáltási és eladási ár: 160.000,-. 4652. tétel: Turul 70 fillér, Bodor vizsgálójellel. Kikiáltási ár: 160.000,-, eladási ár: 220.000,-. 4673. tétel: Parlament 10 Korona, Bodor, Gilbert vizsgálójelekkel. Kikiáltási ár: 80.000,-, eladási ár: 115.000,-. 4679. tétel: a „POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919" eltolódott felülnyomatú Magyar Posta 20 filléres használatlan bélyege (ez volt a címlapon) falcosan, Bodor vizsgálójellel (MPIK 40, RR jelzéssel) kikiáltási ára 600.000,-. Az előzetes ajánlatok során 4 ajánlat érkezett, mely után a leütési ára 780.000,-ig emelkedett, fizetendő a 16 %-os jutalékkal 904.800,- Forint. A Feketeszámú Portó

bélyegek (mind falcos!), mindegy szálig elkeltek: 4680. tétel: 1 fillér (1909), Bodor és Gilbert vizsgálójelekkel. Kikiáltási ár: 120.000,-, eladási ár: 155.000,-. 4681. tétel: 1 fillér (1914), Bodor és Gilbert vizsgálójelekkel. Kikiáltási ár: 100.000,-, eladási ár: 130.000,-. 4682. tétel: 2 fillér (1909), Bodor vizsgálójellel. Kikiáltási ár: 120.000,-, eladási ár: 160.000,-. 4683. tétel: 2 fillér (1914), Bodor és Gilbert vizsgálójelekkel. Kikiáltási ár: 40.000,-, eladási ár: 65.000,-. 4684. tétel: 5 fillér, Bodor és Stolow vizsgálójelekkel. Kikiáltási ár: 120.000,-, eladási ár: 130.000,-. 4685. tétel: 12 fillér (1906), Bodor vizsgálójellel. Kikiáltási ár: 600.000,-. Az előzetes ajánlatok során 4 ajánlat érkezett, mely után a leütési ára 700.000,-ig emelkedett, fizetendő a 16 %-os jutalékkal 812.000,- Forint. 4686. tétel: 50 fillér (1909), Bodor vizsgálójellel. Kikiáltási ár: 35.000,-, eladási ár: 40.000,-. 4687. tétel: 50 fillér (1914), Bodor és Richter vizsgálójelekkel. Kikiáltási ár: 22.000,-, eladási ár: 32.000,-. A kiadatlan bélyegek között is egy Feketeszámú portó bélyeg érte el a legnagyobb áremelkedést: 4699. tétel: 10 fillér, Karásek tanúsítvánnyal. Kikiáltási ár: 30.000,-, eladási ár: 65.000,-.

4685. tétel

4699. tétel

4714. tétel

4786. tétel

A Szakolcai kiadás is szép árat produkált: 4701. tétel: Teljes kiadás, 14 érték (kis hibákkal), Bodor vizsgálójelekkel. Kikiáltási ár: 20.000,-, eladási ár: 55.000,-.

A Sřobár kiadás 29 tételéből a teljes soron kívűl csak néhány fordított felülnyomatú, illetve kiadatlan bélyeg került új gazdához: 4702. tétel: Teljes kiadás, 30 érték (valamennyi vizsgálójellel). Kikiáltási ár: 30.000,-, eladási ár: 120.000,-. 4714. tétel: Parlament 80 fillér, fordított felülnyomással, Bodor vizsgálójellel. Kikiáltási és eladási ár: 40.000,-.

Az 1 tétel Rózsahegy kiadás is szépen emelkedett: 4731. tétel: 24 különféle bélyeg, Bodor tanúsítvánnyal. Kikiáltási ár: 60.000,-, eladási ár: 160.000,-.

A II. Világháború utáni kiadásoknál már korántsem volt akkora az érdeklődés, de a Huszti kiadás valamennyi bélyege jól elkelt, s nem váratlanul itt is egy Portóbélyeg érte el a csúcsot: 4786. tétel: Portó 18 fillér, Bodor vizsgálójellel. Kikiáltási ár: 15.000,-, eladási ár: 55.000,-.

Természetesen még több érdekes licitről, jó vételről és nagy meglepetésekről számolhatnánk be – de nem kívánunk senkit megfosztani az eredménylista böngészésének élvezetétől sem, meg hát lapunk terjedelme is szűkös.

Mindenképpen ismét elmondható a régi tézis: mindig, mindenhol a saját országában adható el legeredményesebben a bélyeg – és nem volt ez másképpen Richard Stark magyar gyűjteményének budapesti árverésén sem! Stark barátunk, most hogy ilyen jó eredménnyel zárt, tovább hódolhat egyéb hobbijainak: a zenének, tenisznek, sakknak és persze az írásnak. Eddig öt regénye jelent meg, s kettőben – mily meglepő – a bélyegek is főszerepet kaptak! *-efel-*

** Az* ORBIS PICTUS *-ból, a Szlovák és Cseh Szekció lapjából.*

A Debreceni I. és II. kiadás próbanyomatai

Az első kiadás

Amikor 1919. április havában a román hadsereg a Tisza bal partjáig előnyomult, Hajdú-, Szabolcs-, Békés- és Csanád-megyék teljesen, Jász-Nagykun-Szolnok és Csongrád megyéknek a Tisza bal partján fekvő részei már nem tudtak kapcsolatot tartani a budapesti központi bélyegraktárral. Így lehetetlenség volt pótolni a fokozatosan beállott bélyeghiányt. A baj orvoslására az akkor még magyar vezetés alatt álló *Nagyváradi Posta- és Távírda-igazgatóság* 1919. évi május 4-én kelt, 4/40,083. sz. rendeletében intézkedett, a *Sürgős* és a *Postatakarékpénztári bélyegek* levélbélyegként történő felhasználására. Ez a rendelkezés azonban nem sokat segített, mert a bélyegkészletek napról-napra egyre jobban fogytak; főképpen a 35 fillér és 45 fillér, valamint a 3 korona, 5 korona és 10 korona értékekben mutatkozott nagy hiány, mely értékek egyes postahivataloknál teljesen ki is fogytak. A román megszálló parancsnokság a debreceni postahivatalhoz kivezényelt *Constantin Boboiceanu* őrnagy útján rövid úton, szóban elrendelte, hogy a hiány kiküszöbölésére a felesleges készletekből az új értékjelzés felülnyomásával megfelelő mennyiségű 35 fillér és 45 fillér, illetőleg 3 korona, 5 korona és 10 korona névértékű bélyeg kerüljön forgalomba.

E kibocsátás előmunkálatai alatt történt, hogy a román megszálló parancsnokság politikai osztálya 1919. évi október 20-án 1. sz. rendeletével *egy magyar-román legfelső közigazgatási tanács* felállítására adott utasítást, melynek 3. csoportja az újonnan megszervezett *Debreceni Posta- és Távírda-igazgatóság* lett. Az új szerv katonai vezetőjévé a már említett Boboiceanu őrnagyot tették, míg polgári vezetőül a román megszálló parancsnokság *Sipos Gyula* posta és távírda főfelügyelőt, az addigi 1. számú debreceni postahivatal vezetőjét nevezte ki. Közben a román katonai hatóság egy újabb rendeletében többek között „*... a román hadsereg által megszállott terület pénzügyi helyzetének javítására vonatkozólag ...*” is intézkedett, mégpedig úgy, hogy „*...Az egész Zonában levő postabélyegek folyó hó 20-ig a debreceni postaigazgatóságnál összegyűjtendők, ahol »Zona de ocupatie română 1919« felírással történt felülbélyegzés után a tőzsdéknek visszaadatnak ...*”.

A rendelet vétele után a *Debreceni Posta- és Távírda-főnökség* a *Hajdúföld* napilap nyomdájában 6 különféle felülnyomási tervezetet készíttetett, és egyidejűleg elrendelte, hogy az okkupációs zóna körzetébe tartozó postahivatalok a rendelkezésükre álló bélyegkészleteket – az átmeneti idő számára fenntartandó csekély mennyiség kivételével – felülnyomás céljára haladéktalanul szolgáltassák be.

A debreceni *Hajdúföld nyomda* a megrendelt felülnyomási tervezeteket a kapott utasítások értelmében nem klisé formájában, hanem közönséges nyomdai szedés útján kísérelte meg létrehozni, sőt 1-1 bélyegen el is végezte a hatféle nyomáspróbát.

Az elkészített próbanyomatokról Biró Marcel még a Méliusz Könyvkiadó Vállalatnál 1939-ben megjelent „*A debreceni »ZONA« bélyegek monográfiája*” című munkájában is azt írja, hogy „*... A fent nevezett 1-1 darab felülnyomott bélyeg a román katonai parancsnoksághoz felterjesztvén, ott nyomuk veszett...*”.

I. II. III. III/A IV. V.

A nyomdai szedéssel készített felülnyomatok

(a bemutatott bélyegképek fogazatait számítógéppel kiigazítottuk)

I. A két román szó 21 mm hosszú, 2,5 mm magas; az évszám 5 mm hosszú, 2 mm magas.
II. A két román szó 27 mm hosszú, 1½ mm magas; az évszám 5 mm hosszú, 2 mm magas.
III. A két román szó 14½ - 9 mm hosszú, 1½ mm magas; az évszám 5 mm hosszú, 2 mm magas.
III/A. Mint az előző, de valamennyi betű 2 mm magas és kissé vastagabb.
IV. A jelvény 4 mm hosszú, 2 mm magas és ½ mm vastag, a három szó 6 - 14 - 9 mm hosszú, és 1 mm magas.
V. A jelvény 8 mm hosszú, 4mm magas és 1 mm vastag, a három szó 6 - 14 - 9 mm hosszú, és 1 mm magas.

Biró 1939-ben megjelent művében tett kijelentése azért érdekes, mert *Flasch Dezső* többször díjazott debreceni gyűjteményében szerepelt a hat próbanyomat, egy Sipos Gyula által német nyelven, 1919. november 30-i dátummal, kézzel írt igazolással együtt. Az pedig közismert, hogy Sipos és Biró közeli kapcsolatban és igen jó viszonyban voltak egymással. Így szinte kizárt, hogy ne tudott volna e bélyegek sorsáról. Persze ma már azt is tudjuk, hogy Biró monográfiájában nem ez az egyetlen komolyan megkérdőjelezhető állítás.

A német nyelvű szöveg formai és betűhű átirata,
valamint hevenyészett magyar fordítása a következő oldalon

Sajnálatos, hogy Flasch Dezső pótolhatatlan gyűjteményére a Bélyegmúzeum többszöri felkínálás ellenére sem tartott igényt, és 2005. december 27-én bekövetkezett halála előtt néhány hónappal a teljes gyűjtemény Németországba került, ráadásul feldarabolva, több személyhez.

Proben *(Entwurfe)*
(Gedruckt in der Druckerei „Hajdúföld")

Hiermit wird es amtlich bestätigt, daß obige 6 Proben diejenige, in je 1-1 Exemplar angefertigte Original-Stücke sind, die seitens der Debreczener Postdirection der rumänischen Occupations-Behörden behufs Wahl vorgelegt worden sind. – Es wird bemerkt, daß von obigen Stücken kein einziger zur endgültigen Ausführung angenommen wurde.

Debreczen, am 30. November, 1919.

Sipos Gyula
Post. Telegr. oberinspector

Próbák *(tervezet)*
(nyomatatva a „Hajdúföld" nyomdában)

Ezennel hivatalosan megerősítésre kerül, hogy a fenti 6 próba mindegyike 1-1 példány és eredeti darabban készült, amelyeket kiválasztásra a román megszállási terület debreceni postaigazgatósága terjesztett elő. – Megjegyzendő, hogy a fenti darabokból végérvényes kidolgozásra egy sem került elfogadásra.

Debrecen, 1919. november 30-án

Sipos Gyula
Posta-távirda főfelügyelő

A Hajdúföld nyomda által készített tervezetek egyikét sem fogadta el a román katonai parancsnokság, hanem Boboiceanu őrnagy elképzelése szerint egy külön felülnyomó klisét készíttettek *Pauló István* debreceni vésnökkel (első lemez). Ez a klisé, egy kettős vonallal beszegett, 15 mm széles, 9 mm magas tojásidom, melynek közepén *Ferdinánd* román király szintén kettős vonalakból alkotott névjele, e fölött „**ZONA DE OCUPATIE**" szavak, alatta pedig az „**19 19**" évszám (kétfelé bontva!), és legalul a „**ROMÂNĂ**" felirat helyezkedik el. A monogramtól balra „**P**", fölötte és jobbra egy-egy „**T**" betű van.

Ezzel az ősklisével készültek a Hajdúföld nyomdájában a következő próbanyomatok:

Sürgős	2 fillér	fekete felülnyomattal	1 darab
		kék felülnyomattal	1 darab
Postatakarék	10 fillér	fekete felülnyomattal	1 darab
Arató	5 fillér	fekete felülnyomattal	3 darab
Károly	15 fillér	fekete felülnyomattal	1 darab
Zita	50 fillér	fekete felülnyomattal	2 darab
Zita/köztársaság	50 fillér	fekete felülnyomattal	2 darab
Arató/Magyar Posta	20 fillér	fekete felülnyomattal	3 darab

Biró megjegyzése szerint az így elkészült próbanyomatok további sorsa ismeretlen. Viszont az előző oldalon bemutatott 5 bélyeg Flasch Dezső már említett gyűjteményében szerepelt.

Az első lemez próbanyomatait követően a nyomás megkezdődött ugyan, s 18 különféle bélyegből 1-1 ívet (a Hírlap bélyegből kettőt) felül is nyomtak, de a nyomás kivitelezése nem nyerte el a megrendelők tetszését, ezért Pauló István egy újabb klisét készített (második lemez).

Az I. és a II. lemez méretarányos összehasonlítása

I. lemez *II. lemez*

A második lemezzel is készültek próbanyomatok. Összesen 34 címletet nyomtak felül fekete, piros vagy kék színben, mindössze néhány (1-3) példányban. Két címletből pedig 1-1 példány fordított felülnyomás is létezik.

Az itt bemutatott, a második lemezzel készült próbanyomatok – még további más címletekkel együtt – szintén Flasch Dezső gyűjteményében szerepeltek.

A második kiadás

Az első kiadás csak átmeneti eredményeket hozott, s mivel a bélyegek kezdtek elfogyni (itt érdemes megjegyezni, hogy a filatéliai célú „*felhasználás*” talán nagyobb volt, mint a ténylegesen bérmentesítésre igénybe vett bélyegek mennyisége), a román megszálló parancsnokság az 1919. november 12-én kelt 6928. számú rendeletével új tervezésű magyar szükség-, segély- és portóbélyegek kiadására intézkedett. A gyűjtők körében ez a második kiadás **HORTOBÁGY SOROZAT** néven vált közismertté. Az új szükség- és segélybélyegek rajzát (állítólag Boboiceanu őrnagy vázlata alapján) *Janesch Lipót* nagyváradi festőművész, a portóbélyegekét (saját tervei szerint) *Pálfy Piroska* festőművésznő készítette. A nyomás a nagyváradi *Sonnenfeld Adolf Rt.* nyomdájában történt.

A Nagyváradon nyomtatott íveket átküldték Debrecenbe, ahol ellátták a román megszállást jelző felülnyomattal. Az átnyomásra szolgáló kerek klisét ez esetben is – csakúgy, mint az első kiadás első és második lemezénél – Pauló István debreceni vésnök készítette. A klisé átmérője 13½ mm, középen kettős vonalú, belül vonalkázott jelvény (királyi monogram), fölötte „**ROMANIA**”, alatta a „**ZONA DE OCUPATIE**” szavak, a jelvény alatt az „**1919**” évszám látható. A monogram fölött „**P**” – balra és jobbra egy-egy „**T**” betű van.

Biró Marcel, a már említett munkájában azt írja, hogy ezzel a klisével a debreceni városi nyomdában a következő klisé-próbanyomatok készültek.

1.	2 fillér, Arató	felülnyomás: lila, nyomatott	1 darab
2.	2 fillér, Arató	felülnyomás: piros, nyomatott	1 darab
3.	2 fillér, Arató	felülnyomás: fekete, nyomatott	10 darab
4.	5 fillér, Arató	felülnyomás: lila, nyomatott	1 darab
5.	5 fillér, Arató	felülnyomás: piros, nyomatott	6 darab
6.	5 fillér, Arató	felülnyomás: fekete, nyomatott	10 darab
7.	10 fillér, Arató	felülnyomás: lila, nyomatott	1 darab
8.	10 fillér, Arató	felülnyomás: piros, nyomatott	4 darab
9.	10 fillér, Arató	felülnyomás: fekete, nyomatott	5 darab
10.	50 fillér, Arató/köztársaság	felülnyomás: lila, nyomatott	1 darab
11.	50 fillér, Parlament	felülnyomás: lila, nyomatott	1 darab
12.	50 fillér, Parlament	felülnyomás: fekete, nyomatott	1 darab

Megemlíti még azt is, hogy a lila felülnyomások kézi lenyomatok, s hogy valamennyi példány román kézbe került, sorsuk ismeretlen. Bíró felsorolása ez esetben is téves, már csak azért is, mert az általa is említett értékek és három hazai gyűjteményben is szereplő, ténylegesen létező bélyegek alapján a következő címletekről tudunk (zárójelben a ténylegesen ismert példányszámok):

Sürgős	2 fillér	lila felülnyomattal	2 darab
Arató	2 fillér	lila felülnyomattal	1 darab
	5 fillér	lila felülnyomattal	1 darab
Parlament	50 fillér	lila felülnyomattal	nem ismert
		fekete felülnyomattal	nem ismert
Arató/köztársaság	40 fillér	lila felülnyomattal	nem ismert
Zita/köztársaság	50 fillér	lila és piros felülnyomattal	1 darab összefüggő párban!
Arató/Magyar Posta	2 fillér	piros felülnyomattal	nem ismert
		fekete felülnyomattal	nem ismert
	5 fillér	lila felülnyomattal	2 darab
		piros felülnyomattal	2 darab
		fekete felülnyomattal	1 darab
	10 fillér	lila felülnyomattal	3 darab
		piros felülnyomattal	1 darab
		fekete felülnyomattal	1 darab

Tehát mint az előzőekből kiderül, Biró nem említi meg a *Sürgős bélyeget*, pedig két ténylegesen létező példányt is ismerünk, és nem tesz említés a Zita/köztársaság 50 filléres értékekről sem.

Ezúton is kérjük kedves gyűjtőtársainkat, hogy akinek a gyűjteményében szerepel e bélyegekből (különös tekintettel az előző felsorolás „*nem ismert*" címleteire), jelezze a Szakcsoportban!

A második debreceni kiadás első felülnyomó lemezeivel is megismétlődhetett az első kiadásnál jelentkezett probléma, ugyanis az első anyamintával készült nyomat elmosódott. Ezért egy új klisét készítettek. Az elkészített második klisé (szintén *Pauló István* vésnök munkája) részben megváltozott, s a kettős vonalak egy egységes vastag vonallá alakultak át.

Ezzel a második klisével is készítettek próbanyomatokat, mégpedig Biró Marcel szerint a következő címleteken és példányban:

Arató	3 fillér piros felülnyomattal	1 darab
	fekete felülnyomattal	4 darab
Parlament	50 fillér piros felülnyomattal	2 darab
	80 fillér piros felülnyomattal	2 darab
Arató/Magyar Posta	15 fillér piros felülnyomattal	2 darab
	fekete felülnyomattal	2 darab
Zöldportó/piros szám	10 fillér piros felülnyomattal	2 darab
	fekete felülnyomattal	2 darab
	20 fillér piros felülnyomattal	2 darab
	fekete felülnyomattal	2 darab

Biró ezekről a próbanyomatokról is azt írja, hogy valamennyi román kézre került, sorsuk ismeretlen. Tény, hogy ma sincs róluk tudomásunk, s nem tudunk arról, hogy e bélyegekből lenne valamelyik hazai gyűjteményben. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy ezek a próbanyomatok nem tévesztendők össze az úgynevezett Boboiceanu-bélyegekkel – bár az is igaz, hogy a *fekete színű felülnyomatok* utólagos megkülönböztetése gyakorlatilag lehetetlen.

Az úgynevezett Boboiceanu-bélyegekről is érdemes néhány szót ejteni. Ezekről a bélyegekről Biró Marcel *A debreceni „Zona" bélyegek monográfiája* című munkájában is említést tesz. Leírja, hogy a *Hortobágy* sorozat felülnyomatainak munkálatai végén Constantin Boboiceanu erőszakkal vette rá a nyomdászokat, hogy néhány ív korábbi magyar alapbélyeget is ellássanak ezzel a felülnyomattal. Viszont kihangsúlyozza, hogy amikor a dolog kitudódott, a bizottság elrendelte az átnyomott bélyegek megsemmisítését, de a szóban forgó bélyegívek felső tízes sorát bűnjelként „lefoglalták", a többit pedig – szerinte – megsemmisítették. Biró összesen 19 címletről tesz említést, jelezve, hogy a fekete színű felülnyomat álló, illetve jobbra vagy balra dőlt módon helyezkedik el. Biró állítása ma már igencsak kétséges, valószínűleg hiányos ismeretekkel rendelkezett. Már csak azért is, mert nem tesz említést a valószínűleg szükségszerűen és legálisan készített nyomáspróbákról, és ma már nagyon valószínűnek tűnik az, hogy az általa említett 19 címlet a nyomáspróbákat jelenti.

Érdekes a dolog, mert napjainkban a gyűjtők egy része – hiányos ismeretei miatt – keveri a Boboiceanu-bélyegeket, a korábbi magyar alapbélyegeken készült nyomáspróbákkal.

E nyomáspróbák során valószínűleg teljes íveket vagy ívdarabokat nyomtak felül, s mindemellett igen változatos formában helyezték a sajtó alá. Ezért van az, hogy ezeken a bélyegeken a felülnyomás elhelyezkedése igen sokféle, ellentétben a Boboiceanu-bélyegekkel, ahol az átnyomat általában centrált, és telítettebb a festékezés is. E két jellemző alapján viszonylag könnyen meg lehet őket különböztetni. Néhány címletnél viszont előfordul függőleges irányú (szabályos) elcsúszás, valamint fordított felülnyomat is.

A magyar alapbélyegeken készített nyomáspróbák

Mint már említettük Biró csak 19 címletet sorol fel, ugyanakkor ennél több ténylegesen létező bélyeget ismerünk még a nyomáspróbákból is. A Boboiceanu bélyegek címletei pedig valószínűleg 100 fölött vannak, mert a Turul, Árvíz/I, Hírlap, Sürgős, Postatakarék, Hadisegély/III, Arató/fehér szám, Arató, Parlament, Károly, Zita, a Köztársaság, valamint a Magyar Posta, és a fekete, illetve piros számú Portóbélyegek szinte minden címletével találkoztunk már.

A Boboiceanu-bélyegek néhány címlete

Dr. Szigeti Lajos

---------- o ----------

A 'Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja' lapjának bibliográfiája

A **HELYI KIADÁSOK** *című kiadványnak, illetve Tájékoztató című elődjének bibliográfiája az 1988. januárjában megjelent 1. sz. körlevéltől az azóta elhunyt Dr. Paul J. Szilagyi, vagyis Szilágyi Pál, az Egyesült Államokban élt neves gyűjtő szerkesztésében 2000. augusztus 20-án megjelent magyar-angol nyelvű* **Magyar Bélyeggyüjtő** *című lapszámig terjed. Ez utóbbi azért került be a bibliográfiába, mert a* Beköszöntő - Greetings*-ben kifejezetten – az akkor már harmadik éve szünetelő –* **HELYI KIADÁSOK** *helyét kívánta betölteni – bár végül csak egy száma jelent meg. A szakcsoport lapjának egyes számai folyamatos sorszámozással jelentek meg.*

A felsorolásban minden esetben ragaszkodtam az eredeti írásformához (eltekintve a csupa nagybetűs írásmódtól), még ha az hibás, esetleg helytelen. A név nélkül szereplő írások döntő többsége a mindenkori szerkesztő művei. *Filep László*
a bibliográfia összeállítója

1. sz. körlevél, 1988. január
A szakcsoport 1987. szeptember 19-i megalakulásának bejelentése, jelentkezési felhivás

Müködési elvek és munkaprogram, 1988. február 29.
A szakcsoport müködési elveinek és munkaprogramjának ismertetése

2. sz. körlevél, 1988. május
Flasch Dezső, a szakcsoport elnöke ismerteti az eddigi tevékenységet

Tájékoztató, 1989. 1. (3.) szám
A kolozsvári egyetem avatásán használt különleges bélyegzés
A szakcsoport eddigi tevékenységének ismertetése
Helyi kiadásokra vonatkozó publikációk Szakcsoportunk tagjaitól
A Filatéliai Szemlében közölt cikkek, tanulmányok
A Philatelicában közölt cikkek, tanulmányok
Közvéleménykutatásunkról
Hirdetések, ajánlatok
Címjegyzék

Tájékoztató, 1989. 4. szám
Flasch Dezső: 1930-ban vetődött fel először a megszállási bélyegeket gyűjtők egyesületének gondolata
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 1. rész
Filep László: Magyar bélyegek 1918-1919-es csehszlovák felülnyomásai
Szakirodalom (A Philatelicában közölt tanulmányok)
Surányi László: Árverési hir
F.D. (Flasch Dezső): Arbeitsgemeinschaft Ungarn e.V. im B D Ph e.
Kiállitási hiradó
Felhivás
Hirdetések
F.D. (Flasch Dezső): Derecen I. lemezről írt cikkem a Filatéliai Szemlében

Tájékoztató, 1989. 5. szám
Flasch Dezső: Egyet-mást a szakirodalom fontosságáról
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 2. rész
Jakubisz László: Észrevételek a soproni tábori küldöncjárat bélyegzéseivel kapcsolatban
Király Tibor: Négy hónap bélyegtörténete Sopron és környéke történetéből – 1. rész
Vélemény – Derecskei Attila: Helyi? Megszállási? …?
F.D. (Flasch Dezső): Olasz megszállási fantázia-bélyegek
Csere
F.D. (Flasch Dezső): Kiállitások
F.D. (Flasch Dezső): Szakirodalom ismertetése
Közlemény

Tájékoztató, 1989. 6. szám
kérdések – feleletek (Surányi László válasza Derecskei Attilának)
Kiállitás
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 3. rész
Dr. Simády Béla: Egy „egyszerű" levelezőlap
F.D. (Flasch Dezső) hozzászólása Dr. Simády Béla írásához
F.D. (Flasch Dezső): Aggódó együttérzésünk…
Király Tibor: Négy hónap bélyegtörténete Sopron és környéke történetéből – 2. rész
Dipl.-Ing. Peter Néma: Az 1944/1945-ös észak-erdélyi kiadások bibliográfiája – 1. rész
Ing. arch. Elemér Kövér: Pretlače uhorských Poštových Známok 1914-1921
(Magyar bélyegek átnyomásai 1914-1921 – ismerteti Flasch Dezső)
F.D. (Flasch Dezső): Krónika
Csere
Aukció
BALPEX 90 Kiállítás

HELYI KIADÁSOK 1990. 7. szám
F.D. (Flasch Dezső): Tisztázandó kérdések
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 4. rész: SHS felülnyomású magyar bélyegek
Ozsváth Lajos: Egy román megszállás alatti cenzúrázott levelezőlap
Király Tibor: Négy hónap bélyegtörténete Sopron és környéke történetéből – 3. rész
Dipl.-Ing. Peter Néma: Az 1944/1945-ös észak-erdélyi kiadások bibliográfiája – 2. rész
Aukció
Csere
BALPEX 90 Kiállítás

HELYI KIADÁSOK 1991. 8. szám
Bélyegárverési hirek
F.D. (Flasch Dezső): Sopron – Burgenland
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 5. rész: SHS felülnyomású magyar dijjegyesek
Közlemény
Filep László: A Székely Portyázó Különitmény tábori postája
Kiállitási hirek
Dr. Simády Béla: Kárpátalja postatörténete – ismerteti Ozsváth Lajos
Bélyegárverési hirek
Király Tibor: Négy hónap bélyegtörténete Sopron és környéke történetéből – 4. rész
Dipl.-Ing. Peter Néma: Az 1944/1945-ös észak-erdélyi kiadások bibliográfiája – 3. rész

HELYI KIADÁSOK 1996. 9. szám
Kedves Gyüjtőtársak!
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 6. rész: „S.H.S." lemezhibák
Felhivás
Dr. Bodor Mihály: Kiegészitès Farkas Zoltán: Megszállási cenzura a „Baranyai nagy háromszög területén" cimü cikkéhez
Hirdetés
In Memoriam
Dr. Szilágyi Pál: Vélemény avagy a külföldi magyar bélyeggyüjtő hozzászólása
Árverési hirek

Dipl.-Ing. Peter Néma: Az 1944/1945-ös észak-erdélyi kiadások bibliográfiája – 4. (befejező) rész

HELYI KIADÁSOK 1996. 10. szám

Krónika
Magyar Bélyeg- és Postatörténeti Világtalálkozó
75 éves a soproni népszavazás
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 7. rész: S.H.S. felülnyomású bélyegek (tipusváltozatok, tévnyomatok)
(Dr.) Bodor Mihály: A Pécsi Postaigazgatóság működése a szerb megszállás alatt
Donaupost – Aus Vergilbten Blättern.
Külföldről jelentik: Magyar Bélyeggyűjtő 1996. 4. száma
Bélyegárverés: Profila, Hungarofila

HELYI KIADÁSOK 1997. 11. szám

F.D. (Flasch Dezső): Sopron – Jubileumi gondolatok
Dr. Palotás Zoltán: A magyar-osztrák államhatár elemzése Trianon tükrében
T.I. (Tóth István): Olvasóink figyelmébe: Verebély, Déménd
Postánkból (Piszton Ottó hozzászólása)
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 8. rész: SHS felülnyomású bélyegek (tipusváltozatok, tévnyomatok)
Gocz Tibor: Adalékok az 1944-es marosvásárhelyi kiadáshoz
In Memoriam Dr. Palotás Zoltán
Dr. Bodor Mihály: 1919-es kolozsvári és nagyváradi kiadások tévnyomatai ivhelyek szerint
25. Profila bélyegaukció
Szakirodalom
Aukció

HELYI KIADÁSOK 1997. 12. szám

Hagyományok – Biró Marcel
F.D. (Flasch Dezső): Két lajtabánsági ujságról
Flasch Dezső: Igy kezdödött – 9. (befejező) rész: SHS felülnyomású bélyegek (tipusváltozatok, tévnyomatok)
Emlékezés – Surányi László (1915-1997)
Lipták István: Ideiglenes postaszolgálat Békés vármegyében 1944-1948-ben – 1. rész
Szerkesztői üzenetek
Tóth István: Kiegészités a Rozsnyó-i kiadáshoz
Dr. Monus Ferenc: Miért nem készült alkalmi postabélyeg a millenáris kiállitásra
1924. március 24-én a románok átadják Berettyóujfalut (fénykép)
Flasch Dezső: 11. Hungarofila bélyegárverés
Szemle (a szakcsoport tagjainak irásai)

HELYI KIADÁSOK 1997. 13. szám

F.D. (Flasch Dezső): A megszállási bélyegek állapota
Lipták István: Ideiglenes postaszolgálat Békés vármegyében 1944-1948-ben – 2. rész
Dipl.-Ing. Jovan Stankovic: Hasznos tudnivalók a „Baranya 1919" gyüjtők részére
Deme László: Ottó király, mint bélyeggyűjtő
MABÉOSZ 54. Árverés
Hagyományok: Balzsay Ágoston: Feljegyzés. Információk az 1944. évi „felsőgallai" bélyegek felülnyomásáról
1920. március 11-én a románok átadják Debrecent (fénykép)

„Melitopol / 25.nov.1941.” felülnyomás magyar bélyegeken
Biró Gyula: Az 1919-es évi debreceni csikóssor párizsi hamisitványai
F.D. (Flasch Dezső): Aukció Megszállási és helyi kiadások:
12. Hungarofila bélyegárverés, 28. Profila aukció

Magyar Bélyeggyüjtő 2000/15. szám
(a 2000/15 számozás téves, helyesen 14. szám)
Dr. Paul J. Szilagyi (Szilágyi Pál): Beköszöntő - Greetings
Király Tibor: Few Interesting Notes ont he Western Hungary II.
(Cross-bone and skull) Overprint
Flasch Dezső: A few Notes ont he Debrecen I - First Plate
Dr. Paul J. Szilagyi (Szilágyi Pál): ’Baranya’ Díjjegyesek
Book Rewiev ~ Új könyvek
Articles (cikkek) about Occupation Subjects
Stamp Mart

HELYI KIADÁSOK 2009. VIII. évfolyam 1. (15.) szám
A szakcsoport újjászervezői: Újjáalakul a szakcsoport!
-efel- (Filep László): A ’megszállási szakcsoport’ újjáalakulása
Filep László: A Lajtabánság Prónay kiadás 50 Koronás bélyege tévnyomatai

HELYI KIADÁSOK 2010. IX. évfolyam 1. (16.) szám
-efel- (Filep László): Újjáalakultunk!
Dr. Szigeti Lajos: A Debreceni I. és II. kiadás próbanyomatai
-efel- (Filep László): Csehszlovák megszállási bélyegek a Richard Stark gyűjtemény budapesti árverésén
Filep László: A ’Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja’ lapjának bibliográfiája
-efel- (Filep László): Könyvismertetések:
Horváth Lajos: Kárpát-ukrán tartományi postaszolgálat 1938-1939
Surányi László: Baranya bélyegkibocsájtásai 1919

---------- o ----------

Könyvismertetések:

Horváth Lajos: Kárpát-ukrán tartományi postaszolgálat 1938-1939

Kárpátaljai postatörténeti füzetek 7.

Mint az a 2. oldalon olvasható, a *Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja* újjáalakuló ülésén – mint egyik újjáalakító tag – részt vett az ismert szakíró, Horváth Lajos történész-levéltáros, az Országgyűlés Hivatalának nyugalmazott szakfőtanácsosa, a Magyar Filatéliai Tudományos Társaság (MAFITT) Gervay Mihály díjas tagja, aki most az újjáalakuló ülésen mutatta be készülő Kárpátalja monográfiájának legújabb, hetedik füzetét.

A neves szerző írásából megismerhetjük a 70 éve történt Kárpátaljai visszatérés időszakában zajló kárpát-ukrán közjáték eseményeit – természetesen kitérve a csehszlovák polgári és tábori posták helyzetére is. A kárpát-ukrán

tartományi posta megszervezését és működését, a *Jasina* bélyeg megjelenésének előzményeit, a bélyeg használatát, valamint – történeti háttérként – a kárpát-ukrán tartományi gyűlés (szojm) és a Szics-gárda történetét és tevékenységét ismerhetjük meg – a szokásos bőséges képanyaggal.

A két részre tagolt füzet második felének utolsó részei foglalkoznak a *Volosin*-emigrációval és a kárpát-ukrán közjáték utóéletével a független Ukrajnában.

A 39 oldalas füzet végén jegyzetek és térkép segítik a további tájékozódást. A füzetet lektorálta *Voloncs Gábor*, kiadó *Gidófalvy Péter*. Megjelent a *Pro Philatélia Hungária Kulturális Alapítvány* támogatásával, a megjelent füzetek megvásárolhatók a szerzőnél (Horváth Lajos, 2112 Veresegyház Kölcsey u. 12.), a *Hobbi Fila* Bélyegboltban (1072 Budapest, Akácfa u. 10.), a *Szabolcsi Bélyegújság* szerkesztőségénél (4461 Nyírtelek József Attila u. 41.) és a *PROFILA Aukciók* irodájában (1088. Budapest Szentkirályi u. 6.). Az eddig megjelent *Kárpátaljai postatörténeti füzetek* korábbi számai a fenti helyeken még korlátozottan beszerezhetők.

---------- o ----------

Surányi László: Baranya bélyegkibocsátásai 1919

Egy régi könyvet szeretnék most a figyelem középpontjába állítani, rég elhunyt tagunk, SURÁNYI LÁSZLÓ (1915-1997) nagyszerű könyvét. A MABÉOSZ kiadásában jelent meg 1979-ben, tehát bő 30 éve – de megállapításai azóta is érvényesek, azóta nem igazán tudott senki sem hozzátenni a *Baranya bélyegek* kutatási eredményeihez.

Surányi két neves elől, JOSZT JÓZSEF pécsi gyűjtő, a hiteles szemtanú befejezetlen munkája és SZABÓ-ANTAL JENŐ írása (mely a *Bélyeggyűjtő* különnyomataként jelent meg) nyomán haladva, felhasználva a *Bélyegmúzeum* lévő MIERTL GYULA gyűjteményt, a Múzeum gazdag iratanyagát, a *Baranya kiadások* ügyében keletkezett íratok, a próbanyomatok és minták gyűjteményét, történelmi hűséggel tudta papírra vetni a kiadások létrejöttének körülményeit. Az eddig csaknem ismeretlen „Bátaszéki levelek" problematikáját is kellően körüljárta, és külön érdeme, hogy a kiadáshoz kapcsolódó díjjegyeseket is teljeskörűen feldolgozta.

A 118 oldalas könyvben számos fekete-fehér kép található, a kötet végén lévő *Függelék* (és maga a könyv is) számos eredeti dokumentum szövegét közli. Legvégül egy leporelló összefoglaló táblázat segíti a további tájékozódást. *-efel-*